

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO:กรณีศึกษากลุ่มการคลัง สำนักงานศาลยุติธรรม (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิผลการควบคุมภายในตามแนวคิด COSO ของกลุ่มการคลัง สำนักงานศาลยุติธรรม และศึกษาปัจจัยการควบคุมภายในที่มีผลต่อประสิทธิผลการควบคุมภายในตามแนวคิด COSO ของกลุ่มการคลัง สำนักงานศาลยุติธรรม กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นผู้ปฏิบัติงานการเงินและบัญชีของกลุ่มการคลัง สำนักงานศาลยุติธรรม (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) จำนวน 142 คน โดยผู้ทำการศึกษาได้ดำเนินการส่งแบบสอบถาม และได้รับแบบสอบถามคืนมาเป็นคิดเป็นร้อยละ 100 ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ทำการศึกษาใช้วิธีทางสถิติและคำนวณค่าต่าง ๆ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม (สถิติ F-test) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี Scheffe การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ของปัจจัยด้านการควบคุมภายในกับประสิทธิผลของการควบคุมภายใน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สรุปผล

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO : กรณีศึกษากลุ่มการคลัง สำนักงานศาลยุติธรรม (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลทั่วไป

จากผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 92.25 มีอายุ 30 – 40 ปี จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 73.24 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 68.31 มีตำแหน่งนักวิชาการการเงินและบัญชี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 52.11 และมีประสบการณ์การทำงาน 5 – 10 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 47.18

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการควบคุมภายใน

จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการควบคุมภายใน ในภาพรวม พบว่า เห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า มากที่สุดคือ การมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กร เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.58) กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.55) ความรู้ความเข้าใจในระบบการควบคุมภายใน เห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.53) และการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร เห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.72) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน ดังนี้

1. การสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.72) และเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า มากที่สุดคือ ฝ่ายบริหารให้ความสำคัญกับกิจกรรมควบคุมภายในด้านการเงิน บัญชี และการจัดทำงบประมาณ เห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.87) ผู้บริหารให้ความสำคัญกับรายงานของผู้ตรวจสอบภายในและผู้ตรวจสอบภายนอก และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะอย่างครบถ้วน เห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.81) ผู้บริหารมีทัศนคติที่ดีในการบริหารความเสี่ยงในการดำเนินงานและมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นอย่างระมัดระวัง เห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.88) ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชี เห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.76) ฝ่ายบริหารให้การสนับสนุนให้หน่วยงานปฏิบัติงานตามหลักการควบคุมภายในที่องค์กรกำหนด เห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.59) หน่วยงานของท่านมีการประชุมกับฝ่ายบริหารเพื่อปรึกษาและรายงานผลการควบคุมภายใน เห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.87)

2. กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.55) และเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า มากที่สุดคือ ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และคู่มือในการปฏิบัติงาน ได้อย่างเคร่งครัด เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.73) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ต่างๆ ในการเบิกจ่ายได้เป็นอย่างดี เห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.61) ได้รับมอบหมายงานตามตำแหน่งหน้าที่อย่างเหมาะสม เห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.72) ระเบียบ ข้อบังคับ และคู่มือในการปฏิบัติงาน มีลักษณะชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่คลุมเครือ เห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.68)

3. ความรู้ความเข้าใจในระบบการควบคุมภายใน พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.53) และเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่ามากที่สุดคือ มีการติดตามประเมินผลเพื่อให้ผู้บริหารมีความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าระบบการควบคุมภายในนั้นมีประสิทธิภาพต่อหน่วยงาน เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.56) ปัจจุบันข้อมูลสารสนเทศ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน และมีความสะดวกรวดเร็ว เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.63) การควบคุมภายในเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เชื่อถือได้ เห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.54) กิจกรรมควบคุมเป็นนโยบายที่ฝ่ายบริหารนำมาใช้เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่ามาตรการต่างๆ ที่กำหนดขึ้นสามารถลด หรือควบคุมความเสี่ยงและได้รับการตอบสนองและปฏิบัติตาม เห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.65) การประเมินความเสี่ยงที่มีประสิทธิผล จะช่วยให้หน่วยงานมีความมั่นใจว่าปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญมาจากภายในหรือภายนอก เห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.73)

4. การมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กร พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.58) และเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่ามากที่สุดคือ ความสำเร็จของงานมาจากการประสานงานกันอย่างรอบคอบ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.67) บุคลากรในหน่วยงานมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.72) เพื่อนร่วมงานให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาในการทำงาน เห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.69) บุคลากรในหน่วยงานได้รับความร่วมมืออย่างจริงจังจากเพื่อนร่วมงานในการทำงาน เห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.71)

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลของการควบคุมภายใน

จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการควบคุมภายใน พบว่า ภาพรวมเห็นด้วยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.39) และเมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่า มากที่สุดคือ มีการสอบถามและประเมินผลความเหมาะสมตามแผนที่กำหนดไว้ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.50) ลดความเสี่ยงหรือผลเสียหายด้านการเงินและบัญชี เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.61) มีการใช้ทรัพยากรได้อย่างประหยัดและคุ้มค่า เห็นด้วยในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.55) ข้อมูลและรายงานทางการเงินมีความถูกต้องครบถ้วนและเชื่อถือได้ เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.55) ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อนหรือไม่จำเป็น เห็นด้วยในระดับมาก
($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.81)

ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1. ตำแหน่งต่างกัน มีผลต่อประสิทธิผลการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 2. ระดับการศึกษาต่างกัน มีผลต่อประสิทธิผลการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 3. ประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีผลต่อประสิทธิผลการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 4. การสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร ไม่มีความสัมพันธ์และไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO

สมมติฐานข้อที่ 5. กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 6. ความรู้ความเข้าใจในระบบการควบคุมภายใน ไม่มีความสัมพันธ์และไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO

สมมติฐานข้อที่ 7. การมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กร มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO : กรณีศึกษากลุ่มการคลัง สำนักงานศาลยุติธรรม (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ตำแหน่งแตกต่างกันมีผลต่อประสิทธิผลการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO แตกต่างกันอย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05 ในปัจจัยมีการใช้ทรัพยากรได้อย่างประหยัดและคุ้มค่า (Sig. = 0.02) ผลการวิจัยพบว่า ตำแหน่งนักวิชาการเงินและบัญชี มีประสิทธิผลสูงกว่า ตำแหน่งอื่นๆ สอดคล้องกับ Chang, Lew และ Tong (2001 : 311-327) ได้ศึกษาการควบคุมทางการเงินและการควบคุมทางการบริหารของเงินที่ถือปฏิบัติในธุรกิจครอบครัวที่มีชื่อเสียง พบว่า มีประเด็นที่สำคัญในการทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการควบคุมทางการเงินและการบริหารใน

ธุรกิจมีการแบ่งแยกหน้าที่ การควบคุมเงินสด การใช้งบประมาณในการวางแผนและมีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผล

2. ระดับการศึกษาแตกต่างกันมีผลต่อประสิทธิผลการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05 ในปัจจัยข้อมูลและรายงานทางการเงินมีความถูกต้องครบถ้วนและเชื่อถือได้ (Sig.= 0.01) ปัจจัยมีการใช้ทรัพยากรได้อย่างประหยัดและคุ้มค่า (Sig.= 0.03) ปัจจัยลดความเสี่ยงหรือผลเสียหายด้านการเงินและบัญชี (Sig.= 0.00) และปัจจัยลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ซ้ำซ้อนหรือไม่จำเป็น (Sig.= 0.00) ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี มีประสิทธิผลต่ำกว่า ระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่าปริญญาตรี สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวินชา การพัชชี (2555) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ ด้านระดับการศึกษา มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน คุณภาพของงานและปริมาณของงาน

3. ประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีผลต่อประสิทธิผลการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05 ในปัจจัยมีการสอบทานและประเมินผลความเหมาะสมตามแผนที่กำหนดไว้ (Sig.=0.00) ปัจจัยข้อมูลและรายงานทางการเงินมีความถูกต้องครบถ้วนและเชื่อถือได้ (Sig.=0.03) ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์การทำงาน 5 - 10 ปี มีประสิทธิผลสูงกว่าประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี และสูงกว่า 11 ปี ขึ้นไป สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวินชา การพัชชี (2555) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ ด้านประสบการณ์การทำงาน มีผลต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO ในด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามและการประเมินผล โดยประสบการณ์การทำงานมีผลต่อคุณภาพของงาน ปริมาณของงาน เวลา วิธีการและค่าใช้จ่าย

4. การสนับสนุนจากฝ่ายบริหารไม่มีความสัมพันธ์และไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญิกิจ ทรัพย์ประสม (2547) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินผลการควบคุมภายในของ COSO : กรณีศึกษาธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ ส่วนเงินตรา ผลการศึกษาพบว่า การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในทุกๆ ด้านพร้อมกันทำให้ผู้บริหารไม่สามารถติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอและเข้มงวด จึงทำให้ขาดความชัดเจนในประสิทธิผลการทำงาน ทำให้ขาดการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และขาดความเชื่อมโยงในแต่ละระบบงาน

5. กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อประสิทธิผลการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของวันวิสาข์ พวงมะลิ (2554) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการควบคุมภายในตามแนวทาง COSO กรณีศึกษา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 1 (ภาคใต้) จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านกฎระเบียบและการติดต่อสื่อสารเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการควบคุมภายในมากที่สุด เนื่องจากถ้าองค์กรมีการกำหนดระเบียบและคู่มือในการปฏิบัติงานที่มีความชัดเจน เข้าใจง่าย และไม่คลุมเครือ ก็จะทำให้พนักงานในองค์กรทุกคนเข้าใจและสามารถปฏิบัติงานได้จริงตามระเบียบและคู่มือการปฏิบัติงานขององค์กรอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

6. ความรู้ความเข้าใจในระบบการควบคุมภายในไม่มีความสัมพันธ์และไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO สอดคล้องกับงานวิจัยของสุกษัย ลีลิตธรรม (2550) ได้ศึกษาความเป็นไปได้ในการนำระบบการควบคุมภายในตามแนวทาง COSO มาใช้กับการบริหารการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 1 (ภาคใต้) จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในตามแนวทาง COSO ของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 1 (ภาคใต้) จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในตามแนวทาง COSO ของพนักงานกับความเป็นไปได้ในการนำระบบควบคุมภายในมาใช้ในการบริหารงานของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 1 (ภาคใต้) จังหวัดเพชรบุรี มีความสัมพันธ์เชิงบวกระดับต่ำมาก

7. การมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กรมีความสัมพันธ์และส่งผลต่อประสิทธิผลการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO อย่างมีระดับนัยสำคัญ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวินชา การพัชชี (2555) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการควบคุมภายในของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหารด้านความพร้อมของบุคลากรและการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับประสิทธิภาพการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO ในด้านการประเมินความเสี่ยงในภาพรวมที่ระดับปานกลาง ปัจจัยการบริหาร ด้านความพร้อมของบุคลากรและการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน ด้านคุณภาพของงานและปริมาณของงาน ในภาพรวมที่ระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Dumitrescu (2004) หรือด้านการประชุมร่วมกันกับฝ่ายบริหารและคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อรายงานผลการตรวจสอบ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งระหว่างผู้ตรวจสอบภายในกับคณะกรรมการตรวจสอบ ความสัมพันธ์ที่ดีก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานหลายด้านทั้งการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายการ

ปฏิบัติงานที่ถูกต้องจะลดความผิดพลาดช่วยเพิ่มศักยภาพของบุคลากรและพัฒนาความเป็นอิสระของหน่วยงานตรวจสอบภายในขององค์กร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลการควบคุมภายใน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นด้วยกับด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากรในองค์กรมากที่สุด โดยเห็นว่าความสำเร็จของงานมาจากการประสานงานกันอย่างรอบคอบ ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีที่บุคลากรภายในองค์กรมีความร่วมมือร่วมกันในการทำงาน ส่วนด้านการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยต่ำกว่าด้านอื่นๆ โดยเห็นว่าปัจจัยหน่วยงานไม่ค่อยมีการประชุมกับฝ่ายบริหารเพื่อปรึกษาและรายงานผลการควบคุมภายใน ฝ่ายบริหารให้การสนับสนุนให้หน่วยงานปฏิบัติงานตามหลักการควบคุมภายใน และให้ความสำคัญต่อการควบคุมภายในด้านการเงินและบัญชีค่อนข้างต่ำ ดังนั้น ผู้บริหารทุกระดับชั้นควรเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการควบคุมภายใน โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจนและจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร ควรมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบโดยตรงเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ควรมีการจัดอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาทักษะความชำนาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติงานแก่บุคลากร โดยยึดหลักระบบการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO กระตุ้นให้บุคลากรและผู้บริหารตระหนักและให้ความสำคัญในการจัดทำระบบการควบคุมภายในที่เหมาะสมกับองค์กร

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มการคลัง สำนักงานศาลยุติธรรม (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) เท่านั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเปรียบเทียบในแต่ละระดับภาค เพื่อให้ทราบประสิทธิภาพระบบควบคุมภายในแต่ละด้าน โดยเปรียบเทียบตามแผนงานของศาลและส่วนงานย่อย เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในครอบคลุมทุกด้านตามมาตรฐานที่กำหนด

2.2 การศึกษาศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อหาแนวทางและแบบอย่างในการปฏิบัติงาน ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในตามแนวคิดของ COSO เพื่อช่วยพัฒนาระบบควบคุมภายในให้ดียิ่งขึ้น